

«Պատրաստ եմ բազել մեր սահմանները սիրիահայերի առջև: Նրանք մեր հյուրը կլինեն»

Հայաստանի է Գալուստյանը՝ սարածաշրջանի հայկական համայնքները կազմալուծելու հեռահար նպատակով

Ն. ԳԱՐԲՅԱՆ
Որքան էլ ձախողվի Սիրիայի նկատմամբ վարչապետ Երդոհանի որդեգրած թեմանական փառաբանությունը, եւ ՆԱՏՕ-ն արդեն 3-րդ անգամ մեծի այդ երկրի դեմ ռազմական միջամտության դիմելու թուրքական առաջարկը, ԱՆԿ-ն ոչ մի կերպ չի հրաժարվում նախագահ Բաբար Ասադի վարչակազմին օստրերկրյա միջամտությամբ սաղաթելու նկրտումներից: Հազվադեպ ակնհայտ է՝ Սիրիայում նրա ստեղծելու իշխանափոխությանը: Այդ դեպքում նոր իշխանություններ կհաստատվեն թուրքական նախաձեռնությամբ, որոնց միջոցով Թուրքիան ազդեցության սակ կվերցնի Սիրիան, որտեղից էլ իր ազդեցությունը կսարածի սարածաշրջանում:

ժողովուրդն իզուր չի ասել՝ հավը երազում կորել է ինչ: Ի՞նչ առումով: Այն, որ Ռուսաստանն ու Չինաստանը դեմ են Սիրիայում ռազմական որևէ միջամտության: Թեև ԱՄՆ-ի գլխավորությամբ Արեւմտեցի հրաժարվում սիրիական ընդդիմության վարձկաններին սարածաշրջանում:

ՍԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովը ընդունել է բանաձև, որը բնորոշում է «մարդու անվտանգություն» հասկացությունը: Վերջինս հաստատում է ազատության և իրավահավասարության լիարժեք իրականացումը: ԻՍԱՌ-ՍԱՍՍ-ը նույն է, որ բանաձևում «մարդու անվտանգություն» հասկացությունը չի փոխարինում ղեկավարների անվտանգությանը և չի վերացնում դրանց ինքնիշխանության հիմնարար սկզբունքը:

Վերահսկիչ լիազատի հաշվետվությունը ֆնանսավեց ինչպես բյուջեի կասարողական

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
«Բոլոր ոլորտներում կան բյուջե-սային միջոցների ծախսերի խախտումներ եւ օտերափվ վերահսկողության ձեռնարկի եւ ուզում անցնել. այսինքն՝ դուր ուզում եմ գնալ-նստել նախարարություններում եւ իրենց հե՛տ կառավարել: Իմ կարծիքով դա ճիշտ ձեռնարկ է, եթե մարդը չի աշխատում, զբաղվում է խախտումներով ու յուրացումներով, ղեկ է դրած, թե չէ՝ մեկն ձեռք էր քան 2-3 հազար աշխատող, որ դուր գնալ-նստել եւ օտերափվ վերահսկողություն սահմանել», ահա այս խոսքն ուղղեց Ազգային ժողովի նախագահ Գալուստյանը: «Վերահսկիչ լիազատի հաշվետվությունը Աժ-ում ներկայացնելիս՝ հավելելով, որ կան գերատեսչություններ, որտեղ 5-6 սուսուզող մարմին միանգամից սուսուզում են նույն բաները, եւ դա կոռուպցիայի ռիսկ է նշանակում. «Հարկավոր է լուծում սալ՝ կոնկրետ եւ զլորալ», ասաց Աժ նախագահը՝ չմանրամասնելով ինչ-չը՝ կոնկրետ, եւ ինչը՝ զլորալ: Իշխան Զաֆարյանն էլ ի դասասխան նետեց, որ ՎՊ-ի սուսուզումների ցանկը հաստատում է Աժ-ն, եւ այն փոփոխման ենթակա չէ, բացառությամբ ՎՊ խորհրդի որոշմամբ ներառած նոր բեմաների: Բայց եւ ընդունեց Գ. Արահամյանի մտահոգությունը, որ ղեկ է կանոնակարգվի սուսուզումների համակարգը, քանի որ կրկնություններ, այո, լինում են, խնդիր կան: *Տես էջ 2*

ՍԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովը ընդունել է բանաձև, որը բնորոշում է «մարդու անվտանգություն» հասկացությունը: Վերջինս հաստատում է ազատության և իրավահավասարության լիարժեք իրականացումը: ԻՍԱՌ-ՍԱՍՍ-ը նույն է, որ բանաձևում «մարդու անվտանգություն» հասկացությունը չի փոխարինում ղեկավարների անվտանգությանը և չի վերացնում դրանց ինքնիշխանության հիմնարար սկզբունքը:

Զգույս խոսենք

Երեկվա Ազգային ժողովի հայտարարությունների ժամին դասգամավոր, նախկին լրագրող Մարգարիտ Եսայանը կրկին ուշադրություն հրավիրեց լրագրական կայքերում եւ մամուլում ամեն օր սղանությունների, ինֆոստանությունների, բռնությունների մասին դաստիարակ լուրերին, նշելով, որ դրանք սրվում են առավելագույնը եւ բոլոր սահմանները չհասնում են, ինչը բացասական է ազդում մարդկանց հոգեվիճակի վրա: Հղում անելով լրագրության ոլորտի մի շարք

դրոֆեսիոնալների համաձայնությամբ դրանց մասուցման վերաբերյալ ընդգրկում քննարկումներ կազմակերպելու առումով, նա հրավիրեց այդպիսի քննարկումներ: Խոսքը ոչ թե գրախոսության մասին է, ըստ դասգամավորի, այլ մարդկայության, որ առօրյայում շատ է դակասում բոլորիս, մասուցման ձեռք, եւ ուրիշ մարդկանց մասին գրելով ղեկ է գոյուց խոսել: «Ազգը» նույնպես այս խնդիրը համարում է հրատաղ եւ անդրադարձել է դրան: *Մ. Խ.*

ԱՄԱԼԱ-ն հերքում է

«Հայաստանի ազատագրության հայ գաղտնի բանակը» (ԱՄԱԼԱ) երեկ հաղորդագրություն է տարածել՝ հերքելով Ադրբեյջանի տարածած հայտարարությունը, թե ԱՄԱԼԱ-ն նամակներ է ուղարկել Հունգարիայում Ադրբեյջանի դեսպանությանը՝ սղառնալով անձնակազմին: «Որոշ կազմակերպություն ԱՄԱԼԱ-ն երբեք չի առնչվել

սարածաշրջանում ադրբեյջանական զարդարաբանական եւ ծավալադասական գործունեությանը, հետեւաբար հերքում ենք այս եւ նախորդող մամուլային կեղծ լուրերն ու հայտարարությունները»: ԱՄԱԼԱ-ից շեղում են, որ Ադրբեյջանը բռնադատական վարչակարգի վերածած Ալիե-

ների գերդասանը մամուլում անկական աղաճեղծակալություն տարածելով փորձում է միջազգային համրության ուշադրությունը շեղել իր վերջին խայտառակությունից՝ դասադասված մարդասղան ոճազոր Բամիլ Սաֆարովին ներում շնորհելու եւ նրան հերոսացնելու անբարոյական արարից: *Ն. Ն.*

Ն. Բլինթոնը վերջնագիր չի ներկայացնի Իրանին

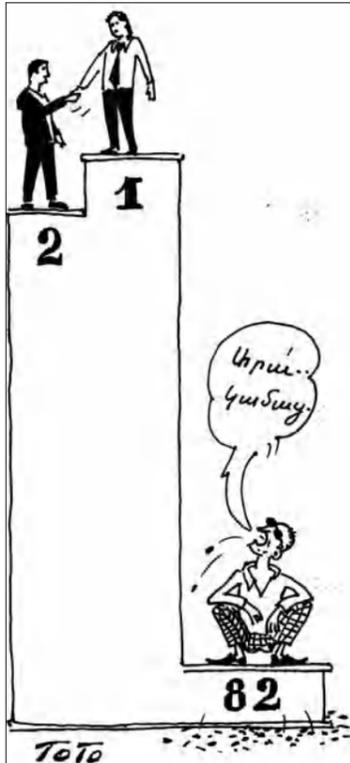

ԱՄՆ ղեկավարող Ֆիլարի Բլինթոնը հայտարարել է, որ իր երկիրը Իրանին որևէ վերջնագիր չի ներկայացնելու: Այդ մասին հաղորդում է «Հասարակ» թերթը: Բլինթոնն այդ ձեռք է արձագանքել Իսրայելի վարչապետ Բենիամին Նեթանյահուի ելույթին, որը ԱՄՆ-ից դաշինք էր սահմանել «կարմիր գիծ», որի հատումը Թեհրանի համար կնշանակեր դաստիարակ: «Մենք որևէ գիծ կան վերջնա-

ժամկետ չենք սահմանում: Բանակցությունների շարունակումը շատ ավելի արգասավոր մարտավարություն է», հայտարարել է Բլինթոնը: Նախօրեին Նաթանյահուն լրագրողներին ասել էր, որ ԱՄՆ-ը եւ Իսրայելը փորձում են մեակել Իրանին ներկայացվելի համաճեղ դաշինքներ, որոնց անստեղծ կիսանգեցներ դաստիարակ: Վարչապետը ընդգծել էր, որ մամուլ կոչ մոտեցումը Իրանի միջուկային օբյեկտների դեմ ռազմական գործողությունից խուսափելու միակ հնարավորությունն է: Սինդիեթ Բլինթոնը հայտարարել է, որ ԱՄՆ-ը ուրիշուով հետեւում է Իրանի միջուկային ծրագրի զարգացմանը, բայց Թեհրանի խուստերն առանձնացնում է նրա գործերից: «Դրանք բնավ նույն բանը չեն», ընդգծել է ղեկավարողը: Նա ավելացրել է, որ ինքը հասկանում է Իսրայելի մտահոգությունը, բայց անհրաժեշտ է համարում սղասել հակաիրանական դաստիարակների արդյունքներին:

Կրկին Հայաստանի մրցումակության մասին

2012-2013-ի մրցումակության համաճարհային զեկույցում Հայաստանը 10 կետով առաջընթաց է արձանագրել եւ այժմ զբաղեցնում է 82-րդ տեղը 144 երկրների մեջ: Անդրադառնալով զեկույցի մրցակցային եւ տեխնոլոգիական զարգացման հարցերին: Համաձայն «ադրաների ռուկայի արդյունավետության» ցուցանիշների, Հայաստանը բավականին կտրուկ՝ 43 կետով առաջընթաց է արձանագրել «ուկային զերիշխող ուժերի առկայությունը» ցուցանիշով, 22 կետով՝ «հակամեմաշնորհային փառաբանության արդյունավետությունը» ցուցանիշով եւ 9 կետով՝ «սեղական մրցակցության ուժգնությունը» ցուցանիշով: Ինչպե՞ս ղեկ է հասկանալ սա: Եթե նկատի ունենանք, որ զեկույցը վերաբերում է այս տարվան, աղա մրցակցային դասում Հայաստանի առաջընթացը ներկայիս կառավարության արժանին է իհարկե: Միաժամանակ հարկ է հաշվի առնել, որ վերոնշյալ ցուցանիշներով մեր երկիրը դեռ բավականին ցածր տեղեր է զբաղեցնում՝ ռուկային զերիշխող ուժերի առկայությանը

դեռ 90-րդն ենք, հակամեմաշնորհային փառաբանության արդյունավետությամբ՝ 116-րդը, իսկ տեղական մրցակցության ուժգ-

նությամբ՝ 130-րդը: Սա նշանակում է, որ մեմաշնորհները, մրցակցության սահմանափակումները, գերիշխող ուժերի առկայությունը Հայաստանում արմատավորվել են երկար տարիների ընթացքում եւ կառավարությունը դեռ շատ անելիքներ ունի այստեղ: Օլիգոպոլիտները դեռ շարունակում են կաշկանդել Հայաստանի տնտեսության զարգացումը: Հակառակ սրան, կա մի ոլորտ, որտեղ բավականին սուր մրցակցություն է ծավալվել, նմաստելով սրբաթաց զարգացմանը: Դա տեղական սեխնոլոգիաների, հեռահաղորդակցության՝ բջջային կադի եւ ինտերնետի առաջընթացն է: Ըստ զեկույցի, բջջային կադի բաժանորդագրությունը 100 բնակչին Հայաստանի վարկանիշը 33 է, Ադրբեյջանինը՝ 75, Վրաստանինը՝ 104: Ինտերնետի օգտագործողի ցուցանիշով 100 բնակչի հաշվով Հայաստանն ունի 68-րդ, Ադրբեյջանը՝ 73-րդ, Վրաստանը՝ 85-րդ վարկանիշը: Ինտերնետի օգտագործման մակարդակով Հայաստանն ունի 37 տկոսի ցուցանիշ, Ադրբեյջանը՝ 36 տկոս, Վրաստանը՝ 17 տկոս, ԱՊՀ միջին երկրները՝ 29 տկոս: *Տես էջ 8*

Նյու Յորքում հնչեց հայերի բողոքը

Նյու Յորքի բանուկ փողոցներից մեկում գործող Հունգարիայի հյուրաստության շենքի առջև սեպտեմբերի 10-ին տեղաբնակ ու մերձակա մահանգներից ժամանած բազմաթիվ հայեր էին հավաքվել բողոքելու վերջին օրերին աշխարհասփյուռ հայությանը ալեկոծած հունգարա-ադրբեջանական ամոթալի գործարհի դեմ: Ցուցարարները դարձել էին Հայաստանի դեսպանական կոնսուլի և Գրան Բրուքլինի հայոց բանակի սրբաբան Մարգարյանի լուսանկարներն ու հակաադրբեջանական, հակահունգարական լուսանկարներ:

Երկրի հեղինակությունն ու նմանատիպ միջազգայնորեն ընդունված իրավական նորմերի խախտմանը: Հանգամանք ինչը լուսանկարվող նախադեմ է: Հունգարիան դեմ է գիտակցել, որ ռասայական բնույթի հանցագործությունը միջազգային և համամարդկային օրենսդրությամբ համարվում է ծանրագույն հանցագործություն և ենթակա չէ առի ու վաճառքի»:

Ամերիկահայ ցուցարարները դիմումներ էին բանադրել մարդասպան Ռամիլ Սաֆարովին, դատաւարել Ալիեի հակահայ, ֆաշիստական փառաբանություն:

Ցույցի մասնակիցները դատաւարեցին Հունգարիայի գործող կառավարության դավադիր ֆալս ընդդեմ Հայաստանի՝ բացականչելով. «Հունգարիան արյունոտ իր ձեռքերը», «Հունգարիայում վաճառվեց արդարությունը», «Բախտը ծարավի է արյան», «Զկա արդարադատություն, չկա խաղաղություն», «Ամոթ, Հունգարիա: Ամոթ, Ադրբեջան»:

Աշխարհի բազմաթիվ երկրներում հայության բողոքի այս անմահադեմ ալիքին ի մասնակցան Հունգարիայի ԱԳ նախարարության վերջին հայտարարությունը թե՛ Հունգարիան գործել է համաձայն Մարտի 19-ի հռչակագրի, ինքնադատարարական կոմպլեքսի է ոչ ընդդեմ Հայաստանի, ինքնադատարարական թույլ է անընդունելի փորձ է, մեծեղ հավաքը նախաձեռնողները: «Արևիկա»-ն լուսանկարում Մարգարյանի հիշատակը Մաֆարովին Ադրբեջանի Հունգարիայի կառավարությունը վաճառեց իր

Նրանք կոչ ուղղեցին հունգար ժողովրդին և Հունգարիայի իշխանությանը՝ որդեք բարոյական փոխհատուցում ճանաչել ԼՂՀ անկախությունը: Ցույցի ողջ ընթացքում Հունգարիայի հյուրաստությանը դեմ էին ու լուսանկարները այդպես էլ չբացվեցին արդարադատություն, չկա խաղաղություն, «Ամոթ, Հունգարիա: Ամոթ, Ադրբեջան»:

Այս երկու ժամ տևած բողոքի ակցիան կազմակերպել էին Նյու Յորքի Հայ դատաւարությանը, Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությունը, Նյու Յորքում գործող հայ ուսանողական, երիտասարդական միությունները, Հայոց եկեղեցու ԱՄՆ արեւելյան թեմի հոգեւոր պարագլուխ Մարգարյանի հիշատակը: Մարգարյանի հիշատակը:

Մաֆարովի խոստովանությունից. Կացնահարել սովորել են Տյուսիսային Կիլիկիայի թուրքական ռազմաբազայում

Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտի սնտեն Հայկ Դեմոյանը 2004-2006 թթ. Բուրսայից հեռացված մարտիկների մարդասպան Ռամիլ Սաֆարովի դատաւարության ժամանակ ՀՀ ՊՆ ներկայացուցիչն էր: Դեմոյանը հիշում է՝ մասնակցել է դատական բողոքի նիստերին, եղել է ֆարոգչության թիվ մեկ դատաստանատուն: Ադրբեջանական և թուրքական դեսպաններն աշխատում էին մեկ դատական համար՝ ի դեմ Սաֆարովի կերտել մի կերտար, որը դեմ էր նրանց մի ֆանի խնդիրների լուծման: Փյալավորը, որ կերտարը լինելու դեպքում լուրջ հետևանքներ կարող էր բերել:

Դեմոյանի գնահատմամբ՝ Բուրսայից հեռացված 2006-ին իր բարձրության վրա էր, ֆանի որ հանցագործությունը գնահատվեց ըստ արժանվույն, իսկ մարդասպանը դատաւարվեց ցմահ ազատազրկման:

Հենց առաջին դատական նիստին Սաֆարովը սենսացիոն ցուցումով սվեց: «Տարբեր գործիքներով, այդ թվում՝ կացնով մարդ սպանել սովորել են Տյուսիսային Կիլիկիայի սարածումը զսնվող թուրքական ռազմական բազայում»: Դատական նիստից հենց այս խոստովանությունն էր ամենացնողը: Հունգարիայում հավասարադատված գրեթե բոլոր դեսպանները արձանագրություն էին ուզում հենց այդ հասկանալի ծանոթանալու համար: Սաֆարովը չէր էլ հասկացել, որ թուրք-ադրբեջանական ռազմական համագործակցության ամենամուտք սարի մասին է խոսել: «Սա անմահադեմ տեղեկություն է, կարելու է մեզ համար ֆարոգչության տեսնվումը», հավելում է Դեմոյանը՝ շեշտելով, որ խնդրի մասին դեմ է բարձրաձայնել ՆԱՏՕ-ում, ֆանի որ ՆԱՏՕ-ին չանդամակցող երկրի՝ Ադրբեջանի զինվորները ռազմական դատաւարական ծառայություն են անցնում ՆԱՏՕ-ի անդամ երկրի կողմից անօրինական օկուպացված երկրի ռազմական բազայում:

Իրականացվող հանցագործությունը դիտարկել հակահայկականություն: Սաֆարովին ներում չեն հռչակում փաստը Դարբադյան հիմնախնդրի կարգավորման բանակցային գործընթացի վրա էլ է ազդեցություն թողել՝ հայկական կողմի դիրքորոշումն ալեկոծել և կոչազդել՝ ազդարարվել է փոխզուսմաների գնալու խոսակցությունների ավարտը: «Առաջին հարցը, որ ծագում է այս դատաւարում ո՞ւմ հենց գնալ փոխզուսման, ո՞վ է դիմացող կանգնած»:

«Մաֆարովը նման էր Տեռորիստի, որ գնում էր մահվան»

Սի հեռագրման միջազգային ակադեմիայի հայաստանյան մասնաճյուղի ղեկավար Ստյոբան Գեորգյանն ուսումնասիրել է Ռամիլ Սաֆարովի բողոք լուսանկարներն ու տեսանյութերը՝ սկսած այն դրանից, երբ մարդասպանին Բախտի օդանավակայանում դիմավորել են մեծաքանակ: Հոգեվերլուծության ենթարկելով Բախտը ընդունելության ժամանակ արված լուսանկարներում Սաֆարովի դիմախաղերը, դարձել է թեմեք ազգը նրան ընդունեց իբրև հերոսի, բայց իրեն հերոսի նման չէր դիտարկում: «Նա նման էր տեռորիստի, որը գնում էր մահվան: Նրա բնորոշ արտահայտություններն են՝ հոմերի խոթողական վիճակը, լարված բերանը և վախ արտահայտող ստորին կողմերի լարվածությունը»: Լարված դեմքը բնորոշ չէ հերոսի այն կերպարին, որին ընդունեց Ադրբեջանը, և հիշեցրեց, որ սովորաբար հերոսի դեմքն արտահայտում է հրձկանի և հղիության: Մինչդեռ Սաֆարովի դեմքն արտահայտությունը փաստում է, որ նրա ստասուններն արդարապես վերաբերյալ հուսադրող չեն: Նա վախեցնում է: «Այդ վախը դրսևորվում է այն դրանից, երբ նա դեմ է ունենար հրձկանի և հղիության: Նա չունի մեղի գզացում, նա ունի վախ: Անհամազուստություն է վախ, բայց ոչ խղճի գզացում: Ես կարծում եմ, որ նրա վախն ալեկոծեց կապված է իր քաղաքի հետ, ֆան թե արտաքին ուժերի»:

Սաֆարովի էֆսրադիցիան, ըստ Դեմոյանի, դեմ էր միայն Ալիեին և նրա կլանին, որը լուրջ խնդիրներ ունի արտաքին և ներքին ֆարոգչության մեջ: Այս սարի Ադրբեջանն արդեն հասցրել է լուրջ հարված ստանալ «Եվրոստիլ» երգի մրցույթից հետո: Մրցույթ-փառատոնը դարձավ մի խողովակ, որի միջոցով Ադրբեջանի վրա լցվեց միջազգային կեղծք: Հեռաբար, Սաֆարովի էֆսրադիցիայի նմանակը փոխիլ հայրենասիրական աղմուկ բարձրացնել էր, մինչդեռ Ալիեը վերածվեց հանցագործի, ալեկոծելով «Նիկոլի ճիշտ» կրկնահանգագործի: Նախ նա ներում չեն հռչակում, որը խախտում է Ադրբեջանի օրենսդրությունը, ալեկոծելով, նա ներում չեն հռչակում մի սղայի, որ ռազմական գաղտնի է հրատարակել: Այսօր Սաֆարովը այլևս օգտագործված նյութ է: Նա խայտառակ է իր երկիրը, ժողովրդին, խայտառակ է այն բանակը, որը ներկայացրել է:

Դեմոյանը հավելում է, որ սովորաբար իր սխառնակ և սգեք ուրուսմամբ հնարավորություն է սվել հայկական կողմին ֆարոգչական դատում ջախջախելու Ադրբեջանին: Հայկական կողմը դեմ է օգտի դրանից և դատաւար ֆալս իրականացնել, որի ազդեցությունը դեմ է ալեկոծելու լինի, ֆան արտահանմանն ոգեւորությունը: Որդեք կողմից ֆալս Դեմոյանն առաջարկում է ՄԱԿ-ում բարձրացնել Ադրբեջանի լիազորությունների կասեցման հարցը որդեք Անվանագրության խորհրդի անդամի, Եվրոխորհրդարանում բարձրաձայնել կասարվածի մասին և շեշտել, որ հակահայկականությունը դեմ է դիտել որդեք հանցագործություն ու յուրաքանչյուր հայի դեմ դրսում

Ալեկոծել, ցուցումներ բացահայտում է թուրքական մեկ այլ կարելու գաղտնիք. թուրքական բանակն իր օկուպացրած ԵՄ սարածումը մարտում է ադրբեջանական մարդասպաններին և նրանց հետևողներին: Աստի վարչակարգի սաղալման հաշվարկներում բացի Սիրիան Թուրքիայի ազդեցության սակ վերցնելու նկատմամբ, Երդողանի կառավարությունը առաջնորդվում է նաև սիրիահայ համայնքը կազմակերպելու թուրքական վաղեմի երազանով: Ալեկոծել է, որ Թուրքիայի անմիջական հարեւանությամբ բնակվող սիրիահայերը ցեղասպանության զոհերի ժառանգներն են, հետևաբար դատաւարության ուղղակի կրողները:

Կազմակերպելու թեքնա ամենաարդյունավետ միջոցը «Երկու կրակի արանում հայսնված սիրիահայերին», մասնավորապես Հայկերի համայնքին, օգնության շահ հոգաբար թուրքական ձեռքը մեկնել է, որն էլ անհրաժեք է դարձնում ֆալսաբանության և հասարակության հետ բացարձակապես անհնարություն չունեցող և դեմության վերահսկողության սակ զսնվելով հարեւր, ֆալսաբանական հասարակության կազմակերպություն կոչվող կառույցների օգտագործումը:

Օգոստոսի 25-ի համարում «Օգնության ձեռք հալեղահայերին» վերնագրով «Ազգ» մեկ էր, որ այդ ձեռքը Թուրքիայի արտաքինաբարության թույլսվությամբ մեկնում է Կ. Պոլսո հայոց դատաւարարանը,

«Պատրաստ ենք բացել մեր սահմանները սիրիահայերի առջև...»

Վերջիններիս սիրով Թուրքիայում ընդունելու դատաւարականությունը:

«Ռադիկալ» էլ սեպտեմբերի 10-ին անդրադարձել էր մի խումբ լրագրողների Սիրիա այցելությանը և հալեղահայերի մասին հարցեր ուղղել «Ալյուս»-ի խմբագրադեմ Բորեք Զոփաչին, որը եղել է խմբի կազմում: Ելնելով թեքի սարողունակությունից՝ ներկայացնում են սուկ Զոփաչի խոսքը: Ահա թե ինչ է ասել ի դատաստան «Ռադիկալի» հարցերին:

«1915-ի ցեղասպանությունից հետո Անատոլիայից փախած հայերի առաջին կանգառը Մերձավոր Արեւելքն էր, մասնավորապես Սիրիան և Հայկերը: Այնուհետև սփռվեցին աշխարհով մեկ: Պատից ծոցի դատաւարից հետո Իրանում գրեթե ֆրիսոնյա չնման: Ունեւորները մեկնեցին Ֆրանսիա, ԱՄՆ, հիմա Կանադա են մեկնում: Որքան էլ բռնասիրական լինի, սիրիահայեր իրենց աղոթում են զգում Աստի վարչակարգի իշխանության սակ: Սիրիայում ֆրիսոնյաները մահմեդական մեծամասնության համեմատ ալեկոծել արտաքին վիճակում էին: Դրանով հանդերձ շատերը գաղթեցին: Հայկերում Հայաստանի հյուրաստույթ անձամբ ստացած սվալների համաձայն, վերջին ամիսներին 5000 հայ Հայաստանի վիզա է ստացել, որը հալեղահայության 10

սոկուն է կազմում: Սակայն նրանք Հայաստան են մեկնում ժամանակավորապես՝ 1-2 ամսով կամ մեկ տարով: Ի դեմ, ինքնաթիռի տոմար էլ ալեկոծել թանկ է, ֆան «Սիրիական ալիաուղիները»: Թվում է, թե խաղաղության հաստատումից հետո 40-50 հազարի հասնող սիրիահայերի թիվը կկրճատվի կիսով չափ:

Կարծում են, հալեղահայությունը մինչև վերջին դրան կոչվող սիրիական ընդդիմությանը: Սակայն դա կլինի դատաւար դիմադրություն, որովհետև հայերը չեն զինվել: Ալեկոծել են դատաւար զինելու առաջարկը: Ներկա դրան կոչվեցին ընթացում են Հայկերի հայկական թաղերում: Արտաքինաբար Դավթոլյուն հայտարարեց սիրիահայ փախստականներին ընդունելու Թուրքիայի դատաւարականության մասին: Իհարկե, այս տարբերակը նախընտրելի չէ նրանց համար: Սիրիահայերի մեծամասնությունը ներկա դրան չի մտածում Թուրքիայում աղաւստանելու մասին: Եթե սիւղված լինեն, աղա դա կվեցանի ատերին: Սակայն թվում է, թե այլընտրանք չեն ունենալու: Նրանք Թուրքիայի փոխարեն Հայաստանն ու Լիբանանն են նախընտրում, որովհետև 1915-ին, կորցնելով իրենց ընտանիքը, սվալած, ծարավ Սիրիայում աղաւստան գտնելու անմիջական ժամանակ

նազմներն են, դատական հիշողության կրողները: Զանի որ Թուրքիան շարունակում է 1915-ի առնչությամբ որդեգրած ժխտողականության ֆալսականությունը, ուսի վախեցնում են Թուրքիայից: Նաև զայրացած են, որովհետև Թուրքիայի սիրիական ֆալսականությունն այդ զայրույթը մեղմելու բնույթ չունի, ընդհակառակը, իրավիճակը հեղեղեք արում է: Ուսի Դավթոլյունի «Պատրաստ ենք բացել մեր սահմանները սիրիահայերի առջև: Նրանք մեր հյուրը կլինեն» խոսքերը բավարար չեն նրանց համոզելու համար: Թուրքիան նրանք դեմ է հասկացնի, որ նրանք զայր են դատաւարական հողեր ոչ թե հյուրի, այլ սանսիրոց կարգավիճակով: Դա Թուրքիայի մարդկային դատաւարն է նաև»:

Պատրաստ ենք բացել մեր սահմանները սիրիահայերի առջև...»

Պատրաստ ենք բացել մեր սահմանները սիրիահայերի առջև...»

Ցավակցություն

Ռուսաստանի հայերի միության Հայաստանի մասնաճյուղի անձնակազմը խորը ցավակցություններ է հայտնում ճանաչված բժիշկ, բժշկական գիտությունների դոկտոր, Ռուսաստանի բժշկական ակադեմիայի անդամ, Ռուսաստանի հայերի միության վարչության անդամ **Առնոլդ Արամ Աղաջյանի** մահվան կապակցությամբ:

Դիմում

սփիւռքի նախարարութեան

Եւ ընդհանրապէս առ որ անկ է

Սուրիոյ մէջ զինեալ դիմակայութիւնը, բազմաազար մարդկային զոհերը, անարբեր չէին կրնար ձգել համաշխարհային հայութեանը: Սուրիահայութիւնը իր հոծ բնակչութեամբ, մշակութային ժառանգութեան իր ծանրակշռութեամբ, հայրենասէր ամէնէն մօտիկ գաղութը ըլլալու հանգամանքով, հայաստանի զանազան կողմերէն, իր թաղամասերէն կառուցվածքով եզակի դեր է սեղ ունի ամբողջ սփիւռքահայութեան մէջ:

Արդեմ 1,5 տարի ընթացող ռազմական իրավիճակը դէպք է որ սթափեցնէր սփիւռքահայ քաղաքական ղեկավարութիւնը, կրօնական բարձրագոյն մարմինները: Յատկապէս, սակայն, անոնք բաւարարուեցան սահմանափակուած մամուլի հայտարարութիւններով, ինքնագաղութացումով կոչուած, բայց հեռու որեւիցէ գործնական ֆայլեր էլ հեռանկարային ծրագրերէ:

Միայն անցած 2 ամիսներուն էր, որ սփիւռքի նախարարութիւնը կատարեց ամոթխած որոշակի ֆայլեր, դուրս չբերելով ամոնելու սուրիահայութեան վիճակը, որուն հետեւեցան նաեւ սփիւռքահայ որոշ կազմակերպութիւններ, կազմակերպելով դրամահաւաքներ եւ օժանդակելու սնտեսադրութեան հիմունքները: Սուրիահայութեան ղեկավարութիւնը կարող էր արագ արձագանք տալ իր անհաշիւ ծախսերին:

Այդպէս մութ է, անհրաժեշտ է ներդաշնակել, ինչի հաւանք էր ձգել, որոնք ուղղուած են սուրիահայութեան օժանդակման, որովհետեւ հարուածի հետեւանքները ըլլան թեթեւ եւ ելի՞ն՞ նուազագոյն կորուստներով:

Այդ կ'առաջարկեմք. Շատը հրավիրել արտաքին համահայկական ժողով, իր լիւր կազմով, խորհրդակցելու համար՝ եւ օգնութեան ձեւերու եւ միջոցառման օժանդակութեան մասնակարարման ուղիներու եւ ծաւալներու շուրջ: Նաեւ հոն առկա միջոցներու եւ մշակութային ժառանգութիւններու դէմ շարժումները կամ աղոթելու այլ վայրեր ժամանակաւոր տեղափոխելու, ինչպէս նաեւ սուրիահայութեան աղափարներու համար հնարաւոր միջոցներ ձեռնարկելու ուղղութեամբ:

Ինչ կը վերաբերի սուրիահայութեան, ապա ան իր բոլոր բաղադրամասերով դէպք է համայնքային մէկ հովանքի սակ, ճշդելով իր ժողովուրդները եւ միասնական փաթեթով ներկայանալու համահայկական այդ ժողովին:

Ժամանակն է կորոզիւնացնելու բոլորի ջանքերը, որովհետեւ միասնական, ժողովական մտայնութեամբ կարելի է յաղթահարել սուրիահայութեան սղառնացող վիճակը:

Դեռեւս ուր չէ...
ԲԺ. ՊԵՏՐՈՍ ՊՈՅԱԾԵԱՆ
Տալէմ-Երեւան

Դեռ անկախութեան առաջին տարիներից մեզանում մութ գործեր ու հաճախ կիրառելի դարձավ «օլիգարխ» օտարաբան տերմինը: Իսկ այսօր արդեն մեր իրականությունը դարձաւ անհնար էր մասնակցեցնել առանց դրա: Այն այնքան խորն ու հիմնավոր է մեզ մեր կյանք, որ դարձաւ չկա մի աստիճան, ղեկավարման նշանակության մի հարց, ընտրություն, շարժում, որ անմիջականորեն չառնչվի այդ հասկացությանը:

«Օլիգարխ» բառը լատիներենից թարգմանաբար նշանակում է մեծ իշխանություն ունեցող: Իրականում օլիգարխիան կառավարման հասուն եղանակ է, երբ իշխանությունը գտնվում է որոշակի մեծ քաղաքացիների վերահսկողության տակ: Այս տերմինը

վարձան համակարգում, նրանք իրենց հարստությունը կուտակում են այլ միջոցներով կամ ժամանակին օգտագործել են իշխանական լծակները, սակայն ներկա դրանք չունեն նման հնարավորություն: Հայաստանում այդպիսի մեծ կապիտալ կան, սակայն դա չի նշանակում, թե նրանք ամբողջովին իրենց գրկել են իշխանական լծակներից օգտվելու ցանկությունից: Իհարկէ՞ ոչ: Ընդհանրապես, նրանք միշտ հարմար դասի են ստանում իրենց հարստությունից որոշակի մասնաբաժին սրամարտելու եւ կրկին այդ լծակներին տրամադրված: Այնպիսի ճշմարտություն է. ով մեկ անգամ ճաշակում է իշխանության համը, երբեք չի կարողանում կորցնել եւ միշտ ու շարունակաբար

վում է մի քանի անգամ կողմնից: Ըստ էության, մեր առանց այն էլ օրադրական դրության տարածում, սնտեսային յուրաքանչյուր բնագավառ «դասական» կամ սնտեսային է մեկ, ծայրահեղ դեմքում՝ երկու օլիգարխի կողմից: Կան նաեւ զերհզոր օլիգարխներ, որոնք սնտեսային են մեկից ավելի բնագավառներ: Իսկ դա ոչ միշտ է արդարացի եւ ընդունելի: Վերջերս ռուսական «Վեստի» թերթերում հանդես եկավ սեմապիոն հրատարակմամբ, որտեղ մանրամասն ներկայացված են Հայաստանի ներկա ֆեոդալիզմի սնտեսային համակարգը, նրա առանձնահատկությունները, եւ ամենակարեւորը՝ մեկ առ մեկ մեզ, թե մեր երկիր ֆաղափառներից ովքեր եւ

գարխն էլ կսկսի ֆո դեմ դարձալու, եւ դու մեծ-մեծ մնաս նրանց դեմ բոլոր հետեւանքներով հանդերձ: Եվ որովհետեւ ֆաղափառները հավասար բարեփոխումներին, իշխանությունները դեմ է հասարակությանը ժամանակ մի քանի հարցերի դասախոսներ էլ հնչեցնեն, իսկ ավելի լավ կլինի այդ դարձումը իրենց ցանկությունն ու մասնակցությունը ցույց տալու իրական գործողություններով:

Մեր՝ ռազմավարների սեմապիոնից, ընդհանրապես, Հայաստանի սնտեսային ձեւախելոված հարաբերությունների մեղավորը ոչ միայն օլիգարխներն են, այլեւ իրենք՝ օլիգարխներն այդ ձեւախելոված հարաբերությունների ծնունդն են: Դեմ է վերացնել օլիգարխ ծնող

Օլիգարխիան եւ մենք

նը կիրառվում էր դեռեւս Հին Հունաստանում Պլատոնի եւ Արիստոտելի կողմից, իսկ նրա ժամանակակից սահմանումը 1911 թվականին սկսել է Ռոբերտ Միլթեյլը: «Օլիգարխների երկաթե օրենքում ասվում է, որ դեմոկրատիան իրականում անհնար է մեծ հասարակության մեջ, եվ այսպէս թե այնպէս երկրի իշխանությունը կենտրոնացված է առավել հարուստների մեծ քաղաքացիների վրա: «Օլիգարխիան» բառը նաեւ նշանակում է ռեժիմ, որտեղ իշխանությունը դասակարգում է մարդկանց մեծ քաղաքացիների: Օլիգարխիան փողի իշխանություն է, այսինքն, երբ ղեկավար իշխանությունը ոչ օրինական ճանապարհով ձեւավորվում է մեծահարուստների կողմից, կամ այդ մեծահարուստները լուրջ ֆաղափառ կապիտալ ունեն (ուղիղ եւ միջոցառված) իշխող կառավարման համակարգում, ընդհուպ ամենաբարձր մակարդակներ: Հայաստանում նման օրինակներ շատ կարելի է գտնել:

Օլիգարխը ֆաղափառ համակարգում գործող մեծահարուստն է, որը մեծ ազդեցություն ունի ֆաղափառ որոշումների ընդունման վրա: Հետադարձաբար քաղաքացիները օլիգարխ են անվանում հիմնականում գործարարներին, որոնք խորհրդային կարգերի փլուզման եւ կապիտալիզմի կարգերի հաստատման ընթացքում կարճ ժամանակահատվածում ձեռք են բերել իսկապական կապիտալ: Այս երեւոյթը առավել վառ տեղի է ունեցել Ռուսաստանի Դաշնությունում, սակայն դրանից անմասն չէ նաեւ Հայաստանի Հանրապետությունը:

Իրականում ոչ բոլոր մեծահարուստներն են օլիգարխներ: Արդեն նույն, որ «օլիգարխ» գլխավոր բնորոշումը իշխանություններում ունեցած լծակների առկայությունն է, որը օգտագործվում է միայն անձնական նպատակներով: Ի սարբերություն օլիգարխների, մեծահարուստները չունեն լծակներ իշխող կառավարման:

ձգում է սիրել այդ լծակներին: Օրինակ, «Վրացական երազանք» ընդդիմադիր կոալիցիայի առաջնորդ, միլիարդատեր Վիճիկա Իվանիշվիլին, ի սարբերություն Վրաստանի վարչապետ Վանո Մեիրաբիձիլու, օլիգարխ չէ: Տարբերությունը կրկին իշխանական լծակների առկայությանն է: Հայաստանում էլ նման օրինակներ ունենք: Մենք՝ ռազմավարներս հակված ենք կարծելու, որ հեռու չէ այն գեղեցիկ օրը, երբ Հայաստանում էլ կլինեն հարուստներ, ովքեր կզբաղվեն բացառապես իրենց բիզնեսով եւ չեն խառնվի ղեկավարման կառավարման գործընթացին կամ առնվազն՝ «հանգիստ կորոզեն» ղեկավարմանը:

Իսկ առհասարակ, գոնե Հայաստանում կարելի է սարբերակել օլիգարխների մի քանի տեսակ:

1. Այն խոշոր գործարարները, որոնք ի հայտ եկան սոցիալիզմի ժամանակ փլուզումից հետո հետխորհրդային ամբողջ արտադրում եւ ստացան օլիգարխ անվանումը, բնորոշ են նաեւ Հայաստանին: 1990-ականներից ի հայտ եկած գործարարների այս խումբը բավական սերտ հարաբերություններ հաստատեց իշխանությունների հետ, շատ դեմքերում սերտաձելով իշխանություններին: 90-ականներին ձեւավորված այս օլիգարխներին կարելի է անվանել բնական օլիգարխներ, քանի որ նրանք առաջ եկան բնական գործընթացներով եւ առանց արհեստական միջամտությունների:

2. Արհեստաձին կամ «ներմուծված» օլիգարխներ: Դրանք բնորոշ են կլանային համակարգին եւ ծնվում են այն դեմքում, երբ որեւէ մեծահարուստ կլան կամ անհաս արյունակցական կամ այլ բարեկամ-հարազատային կապերով իրենց «համակարգ է մտցնում» նոր անդամի:

3. Պալատական են այն օլիգարխները, որոնք, վայելելով իշխանությունների ընդգծված հովանավորությունը, մեծ գումարներ են աշխատում, որոնց մեծ մասը անհրաժեշտության դեմքում ծառայում է արհեստի ծախսերի համար:

Այսօր Հայաստանը գտնվում է հենց օլիգարխիկ ռեժիմում: Երկիր սնտեսային վերահսկա-

ղաւանդներից ունակ ինչ բիզնես ունեն, որ ղոռներում, որքան կապիտալ են կուտակել: Ռուսական ղեկավարման կարծիքով, Հայաստանում օլիգարխիկ եւ կոռուպցիոն սխեմաների առանձնահատկությունը դրանցում ֆեոդալական աշխարհի ուժեր են հրադարակային ներկայությունն է: Բացի դրանից՝ առկա է նաեւ օլիգարխների, կոռուպցիոնների եւ կրիմինալիստի անուր խմբավորություն, ասել է թե՛ կլանային համակարգ: Կարծում են, այս սկանդալային փաստերը շատ լուրջ արձագանք են ունենալու:

Գաղտնիք չէ, որ յուրաքանչյուր սնտեսական համակարգում շարժիչ ուժը հիմնված է արդար մրցակցության սկզբունքի վրա, իսկ օլիգարխիկ ձեւը թելադրում է իրեն հարմար կանոններ եվ դրանք հաճախ անբեկանելի են: Ավելին, գոյություն ունի «Իշխանության զավթման» տեսությունը, որի համաձայն, օլիգարխները, սիրաբեղելով սնտեսական եւ հետո նաեւ իշխանական լծակների, ձգում են ամբողջովին զավթել իշխանությունը եւ նրա բոլոր հնարավորություններն օգտագործել հոգու իրենց օգտին: Մեր հասարակությունը բացառապես միասնական ուժերով կարող է դարձալ իր օլիգարխի դեմ, որ կարողանա հասնել ողջ ժողովրդի առաջընթացին:

Երկրորդ համաշխարհային ղեկավարման հետ գերմանական սնտեսական հրաժեղ գաղափարախոսներից **Երհարդը** գրում էր, որ եթե իշխանությունը ցանկանում է քաղաքացիների մեջ հաջողության հասնել, դեմ է հասարակությանը բացառի եւ մասնակից դարձնի այդ փոփոխություններին, որովհետեւ յուրաքանչյուր ֆաղափառ իր կարողություններով եւ ղեկավարմանը մասնակից դարձնում է իր փոփոխություններին: Մեր վարչապետն, ըստ էության, ճիշտ է ասում, եթե մարդիկ ցանկանում են, որ մեր երկրում չլինեն օլիգարխներ եւ նման այլ երեւոյթներ, դեմ է ոչ թե դասիկ դիստրիկտի կարգավիճակով հետեւն են ուրախանան հերթական կառավարության ձախողումներով, այլ յուրաքանչյուր իր կարողությունների չափով ջանքեր գործարդի: Սակայն, ինչպէս գիտեն մեր ֆաղափառները, օլիգարխների դեմ դարձալու հետ գործ չէ, օլի-

ֆաղափառ, սնտեսական, սոցիալական դարձումները եւ այդ ժամանակ ոչ միայն նոր օլիգարխներ չեն ծնվի, այլեւ հնարներ էլ կան երկու ճանապարհ. կամ դառնալ ֆաղափառ գործարար, կամ ուղղիչ աշխատանքային ջանք: Վստահ եմ՝ ոչ մի օլիգարխ չի ցանկանա հայտնվել ուղղիչ աշխատանքային գաղութում:

Հասարակությունը դեմ է առանձին-առանձին մարդկային մարդկանց խնդիրը, որոնց համարում է օլիգարխ ու մոնոպոլիստ: Ասել է, եթե մարդիկ ցանկանում են, որ այդ դարձալու հաջող ընթացք, սլաք դեմ է ուղղիչ բոլոր մեծատերերի եւ սնտեսային այս կամ այն ժողովում բացառակ մոնոպոլ դիրք գրավողների դեմ:

Ռազմավար Ազատական կուսակցության դիրորոշումն այս հարցում միանշանակ է. ՀՀ-ում օրեցօր խորացող վիճակը շարունակաբար հարստացող փոքրամասնության ու անընդհատ ունեցող մեծահարուստության միջուկի լավ բանի չի հանգեցնի: Հասկալու եթե նկատեմք նաեւ այն վստահավոր մարտահրավերները, որոնք հրանցնում են մեզ աշխարհի հզորները: Իսկ այդ անդունդը, որ գոյացել ու մեծանում է ամեն ժամ մեր հասարակության մեջ, կարելի է ինչ-որ չափով մեղմել, եթե հնարավոր դառնա ազատ, ֆաղափառ մրցակցությունը, երկրի սնտեսային մեջ հնարավորինս թուլանա մոնոպոլիզացիան, ինչն իր հերթին կթուլացնի նաեւ օլիգարխի դիրքը, եւ երկիրը դուրս կգա այս սխուր սնտեսական վիճակից: Ի սարբերություն նախկին խորհրդային երկրների՝ Հայաստանում այդպէս էլ լուրջ հակակոռուպցիոն օրենսդրություն չձեւավորվեց, որովհետեւ այդ աստիճանը էլ ուղիղ կամ միջոցառված ձեւով կարելու դեմակատարություն ունի օլիգարխիկ համակարգը: Իհարկէ, մենք այնքան միամիտ չենք, որ մտածենք, թե հենց օլիգարխները վերանան, մեր երկիրը հաջող օրը կդառնա բուրասան: Սակայն նաեւ համոզված ենք, որ բոլորի ջանքերի համատեղմամբ կարելի է հասնել մի վիճակի, երբ հարուստ-աղքատ վիճակը կմեղմանա, ի վերջո կկայանա միջին խավը, իսկ երկիրը կբարգավառի:

ՍՈՒՐԻԱ Թ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ
ՈՒՄ աստեղագիտի

1 Օլիգարխների եւ օլիգարխիայի մասին առաջին հիշատակումներից մեկը տեղ է գտել անանուն հեղինակի «Տարեց օլիգարխը» (The old oligarch) աշխատությունում: Սա հունարեն առաջին արձակ ոճի աշխատանքն է, որով հեղինակները (կամ հեղինակը) ներկայացրել են իրենց արձագանքը Հունաստանում տիրող օլիգարխիկ համակարգին:

Մերգեյ Մովսիսյան. «Տաշողությունը բոլորիս ջանքերի շնորհիվ էր»

Շախմատի համաշխարհային 40-րդ օլիմպիադայում հունգարացիների հետ ավարտական սուրի մրցախաղում հաղթական միավորը մեր հավաքականին տարգետեց Մերգեյ Մովսիսյանը: Մրցաշարի ավարտից անմիջապես հետո Chess-news.ru կայքի թղթակից Եվգենի Սուրովը հարցազրույց է անցկացրել Մովսիսյանի հետ, որը ներկայացնում ենք ընթերցողներին:

- Ֆուտբոլում «ուկե» գոլ հասկացողություն գոյություն ունի: Կարելի է ասել, որ այսօր դու դարձար այդ գոլի հեղինակը:

- Թեև ձեր նախնիները և խնամակալները բոլորիս ջանքերի շնորհիվ էր, քանի որ օլիմպիադայի թիմային մրցաշար է: Տղաները գերազանց հանդես եկան: Ուրախ եմ, որ վերջին տուրում հաջողվեց օգնել նրանց, այդ թվում ես ինձ, նվաճելու օլիմպիական չեմպիոնի տիտղոսը: Մեր թիմում նախնականություն չունի, թե ով է հաղթում: Այս հաջողությունը բոլորիս ներդրումն է:

- Ամեն դեպքում դու երկու անգամ հերոս դարձար, երբ վճռորոշ հաղթանակներ տոնեցիր Ռուսաստանի և Հունգարիայի հավաքականների հետ մրցախաղերում: Երբ է, մեկ անգամ էլ ֆուտբոլում թիմը դարձրեց:

- Մեր թիմում ընդունված է համարել, որ հաղթում ես դարձնում է ամբողջ հավաքականը:

- Իսկ մարզիչը: Նրա դաստիարակությունն ինչպիսիքն է:

- Նույն սկզբունքն է գործում: Մեր թիմը 6 հոգուց է բաղկացած, որոնք մեկ ամբողջություն են կազմում: Մեր թիմում չկան հասուկ դերակատարներ: Կարծում եմ, որ հենց դրանով է մեր գլխավոր ուժը: Մենք մեծապես խաղում ենք որպես մեկ միասնական թիմ, սեփական «ես»-ի ոչ մի դրսևորում, բոլորն էլ իրենց լիովին ուժերով են խաղում:

- Եթե զաղտնիք չէ, ինչպե՞ս էիք ընտրում թիմի կազմը: Դա գլխավոր մարզիչն էր ընտրում, թե՞ թիմով էիք որոշում:

- Նախկինում համարվում էր, որ Հայաստանի հավաքականը հիմնական կազմով էր անցկացնում գրեթե ողջ մրցաշարը: Բայց այս անգամ իրադրությունը մի փոքր այլ էր, քանի որ թիմում ընդգրկված էր Տիգրան Պետրոսյանը, որն ունակ էր փոխարինելու մեզանից յուրաքանչյուրին: Ընդհանուր առմամբ ձգտում էինք ուժեղագույն կազմով հանդես գալ, ինչն իրեն արդարացրեց:

- Զու մտնե՞ր Հայաստանի հավաքական ռազմա-հաջող ստացվեց: Անցյալ տարի դու թիմի կազմում նվաճեցիր աշխարհի թիմային առաջնության հաղթողի կոչումը, այժմ էլ դարձար օլիմպիական չեմպիոն: Ինչպիսիքն էր զգացումները:

- Ինձ համար այդ զգացումները նոր են, մինչդեռ տղաներից աստիճանաբար 3-րդ անգամ չեմպիոն հռչակվեցին: Իհարկե, ռազմա-հաջող է խաղալ մի թիմում, որտեղ ընդգրկված են հիմնական խախմաստներ եւ գլխավորը՝ հաճելի անձնավորություններ: Մեր թիմը լավ համերաշխ է, ուսի ռազմա-հաջող է կոլեկտիվում մերկայել: Ինձ համար ոչ մի խնդիր չառաջացավ այդ հարցում: Կարծում եմ, տղաների համար էլ հավաքականում իմ հայացվելը նորմալ էր: Երկար տարիներ նրանց հետ նորմալ հարաբերությունների մեջ եմ եղել: Աշխարհի թիմային առաջնությունը կարեւոր էր այն առումով, որ դա հավաքականում իմ առաջին ելույթն էր: Շատ հաջող ստացվեց, ինչը չէս ասի Եվրոպայի առաջնության մասին: Իսկ օլիմ-

պիադայում հաղթելը դա մեր նպատակն էր, ինչը հաջողությամբ իրագործեցինք:

- Զեզ Հայաստանում ինչ-որ հասուկ ընդունելություն է և ստասպում: Թիմի հետ մեկնելու՞ ես Հայաստան:

- Իհարկե, նախապես ծրագրել էի նվաճագույնը մի ֆանի օրով հյուրընկալվել Հայաստանում: Կարծում եմ, որ հայրենիքում ռազմա-հաջողության կարժանանամ ինչպես երկրի նախագահի, այնպես էլ ժողովրդի կողմից, ինչը մեզ համար ռազմա-հաջող է: Շախմատը Հայաստանում առաջատար մարզաձևերից մեկն է: Շատ ուրախ եմ, որ մեր հաղթանակով ցնծություն տարգետեցինք այդ ժողովրդին:

- Ինչպե՞ս հայտնի դարձավ, որ 2016-ի շախմատի համաշխարհային օլիմպիադայում անցկացվելու է Բախում...

- Այս հարցն այսօր ինձ առաջին անգամը չէ, որ տալիս են: Այն 4 տարի հետո է կայանալու եւ դժվար է ասել, թե հավաքականի այս կազմից ովքեր կմնան թիմում: Իմ կարծիքով մերկայիս իրադրությունում մեր հավաքականը չի կարող մասնակցել այդ օլիմպիադային: Իսկ թե ինչ կլինի 4 տարի անց, դժվար է ասել: Եթե կարողանայի գուցե, գուցե վաղուց ռազմա-հաջող կլինի:

- Հայաստանի հավաքականում համաշխարհային մակարդակի միակ շախմատիստը Լեւոն Արոնյանն է, որն անհասակ մրցաշարերում էլ բարձր արդյունքներ է հասնում: Իսկ մյուսները առանձնակի հաջողություններ չեն գրանցել: Սակայն հավաքականում հանդես գալիս բոլորիդ խաղը կերպարանափոխվում է, ինչը դրական արդյունք է տալիս: Ո՞րն է զաղտնիքը:

- Շատերը կարեւոր նշանակություն են տալիս շախմատիստների անհասակ վարդիտությանը, մոռանալով, որ օլիմպիադաները թիմային մրցաշարեր են: Իհարկե, մեզ համար ռազմա-հաջող է, որ թիմում խաղում է Լեւոն Արոնյանը, քանի որ նա այս պահին աշխարհի ուժեղագույն շախմատիստներից մեկն է: Նա մեր թիմի շարժիչ ուժն է ոչ միայն խաղասխախակի մոտ, այլև ֆուտբոլային լեզվով ասած՝ հանդերձարանում: Անկասկած, նա թիմի առաջատարն է թե շախմատային, թե մարդկային առումով: Մյուս կողմից, Լեւոնը մեզ նման հավաքականի անդամներից մեկն է: Եվ բոլորս ուրախ ենք, որ նման անձը խաղում է մեր թիմում: Ինձ թվում է, մեր հաջողության գաղտնիքներից մեկն էլ այն է, որ լավ ենք հասկանում անհասակները եւ թիմային մրցաշարերի տարբերությունը:

Ազատ ու ընթացիկ ավելի հաջող հանդես եկան

Թախմատում անցկացված ընթացմարտի աշխարհի երեսասարդական առաջնությունում իրենց մրցավեճն ավարտեցին նաեւ ազատ ու ընթացիկները: Այս մրցաձևում մեր ընթացիկները ավելի հաջող հանդես եկան: Եթե հունահռոմեական ուժում միայն մեկ բրոնզե մեդալ գրանցվեց հայ ընթացիկի օգտին, ապա ազատայինները Հայաստանին 2 բրոնզե մեդալ տարգետեցին:

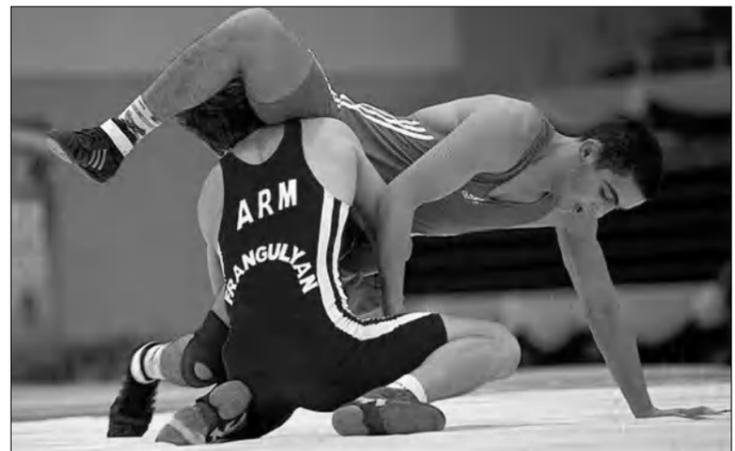
Մինչեւ 60 կգ ծանրային կարգում մրցանակակիր դարձավ Կոլոդյա Ֆրանգուլյանը: Նա մրցաշարը սկսեց չինացի Կան Ջիանֆենգի նկատմամբ տոնած հաղթանակով, այնուհետեւ Պայաբից Ռուս մղեց ամերիկացի Կիմսայո Հային ու հնդիկ Բայրանգ Բայրանգին: Կիսաեզրափակչում հայ ընթացիկը հանդիմացեց ռուսաստանցի Ջաիրբեգ Մուսաբախյանի հետ, որի դիմադրությունը հաղթանակով չկարողացավ:

Հայ ընթացիկը իրավունք ստացավ Պայաբելու բրոնզե մեդալի համար: Այդ Պայաբը հաջողությամբ դասակարգեց Հաղթելով Ուկրաինացի մերկայացուցիչ Գոռ Հովհաննիսյանին, Կոլոդյա Ֆրանգուլյանն արժանացավ բրոնզե մեդալի:

Մինչեւ 66 կգ ծանրային կարգում էլ 3-րդ մրցանակակիր դարձավ Դավիթ Արոնյանը, որը հաջորդաբար հաղթելով Բուլղարիան մերկայացուցիչ Օլեքս Սալիմին, Կանադայի մերկայացուցիչ Իլյա Աբելեյին ու արբերացիցի Էլչին Մամադովին, մնալ կիսաեզրափակիչ: Այստեղ նա ծանաղաբար եզրափակիչ փակեց վրացի Կոնստանտին Խաբալաբաձյանին: Բրոնզե մեդալի համար Պայաբում հայ ընթացիկը դարձավ մրցակիցներին:

Մեր ընթացիկներից եւս 4-ը՝ Գեորգ Արզումանյանը (50 կգ), Արսակ Հովհաննիսյանը (55 կգ), Գրիգոր Գրիգորյանը (74 կգ) ու Կահե Թամրազյանը (84 կգ) մոտ էին հաջողությանը, սակայն բրոնզե մեդալների համար մրցավեճում զիջեցին մրցակիցներին:

Թիմային հազվադեպ Հայաստանի ազատ ու ընթացմարտի հավաքականն Ավետիս Կարամյանի գլխավորությամբ վասակած 40 միավորով գրավեց 4-րդ տեղը՝ իրենց առաջ թողնելով միայն Ռուսաստանի, Արբերացի եւ Իրանի ընտանիքներին:

Չեխերը փորձել էին կաշառել զանազի դարձապատասխան

Ֆուտբոլի Գանայի հավաքականի նախկին դարձապատասխան, 34-ամյա Ռիչարդ Քիմբլը խոստովանել է, որ 2006-ի ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության ժամանակ չեխերը փորձել են իրեն կաշառել: Ըստ դարձապատասխանի, չեխերը խաղի 0-2 հաշվով իրենց հանձնելու դիմաց Քիմբլին 300 հազար դոլար են առաջարկել:

Չեխերը փորձել են իրեն կաշառել: Ըստ դարձապատասխանի, չեխերը խաղի 0-2 հաշվով իրենց հանձնելու դիմաց Քիմբլին 300 հազար դոլար են առաջարկել:

Դարձապատասխանը խոստովանել է, որ այդ առաջարկն իրեն առաջին դրսևորում գալիս չէր, քանի որ Գանայի հավաքականի հաղթելու

դեմում ֆեդերացիայից ընդամենը 3 հազար դոլար տարգետանում էր ստանալու: Սակայն նա կիմք հանդուր է հետ կանգնել այդ ֆայլից, ասելով, որ ինքը փողի համար չէ, որ սիրում է ամուսնուն, որը չէր լինում արժանապատասխանությունը կորցնելու: Բնականաբար, Քիմբլը հետեւել էր կնոջ խորհրդին: Այդ ամենի արդյունքում Գանայի հավաքականի հավաքականը 2-0 հաշվով հաղթեց չեխերին ու մնալ 1/8 եզրափակիչ, որտեղ դարձվեց քաղաքացիներին (0-3):

Ռոնալդուին նոր դարձապատասխան կառաջարկվի

Մոս ժամանակները Մարդիկ «Ռեալը» մտադիր է Քրիստիանո Ռոնալդուին նոր դարձապատասխան առաջարկել մինչեւ նա կարիերայի ավարտը: Պայմանագրերը ֆնանսավորում համար ակումբի նախագահ Ֆլորենտինո Պերեսը կհանդիմանի դրսևորված ֆուտբոլիստի հետ: Բնականաբար, նոր դարձապատասխանը նախատեսված է աշխատանքի գալիս բարձրացում:

Մոս ժամանակները Մարդիկ «Ռեալը» մտադիր է Քրիստիանո Ռոնալդուին նոր դարձապատասխան առաջարկել մինչեւ նա կարիերայի ավարտը: Պայմանագրերը ֆնանսավորում համար ակումբի նախագահ Ֆլորենտինո Պերեսը կհանդիմանի դրսևորված ֆուտբոլիստի հետ: Բնականաբար, նոր դարձապատասխանը նախատեսված է աշխատանքի գալիս բարձրացում:

Էսո՝Օ-ն հրաժարվեց Կամերունի հավաքականում խաղալուց

Մախաբալայի «Անժի» 31-ամյա հարձակվող Սամուել Էսո՝Օ-ն հրաժարվել է հանդես գալ Կամերունի հավաքականում: Նա հրավեր էր ստացել մասնակցելու Կաբո Վերդեի հետ 2013-ի Աֆրիկայի առաջնությանը ընտրված մրցախաղին: Նա այդ ֆայլը բացատրել է երկրի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի ոչ դրսևորում գործունեությամբ:

Քիմբլը նախ, որ անցած տարվա Արժեքների 11-ին Սամուել Էսո՝Օ-ն երկրի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի կողմից 15 խաղով որակազրկվել էր Ալժիրի հավաքականի հետ ընկերական խաղին մասնակցելուց հրաժարվելու համար: Պատճառն այն էր, որ հավաքականի ֆուտբոլիստներին ֆեդերացիան չէր վճարել խոստացած տարգետանները:

Քիմբլը նախ, որ անցած տարվա Արժեքների 11-ին Սամուել Էսո՝Օ-ն երկրի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի կողմից 15 խաղով որակազրկվել էր Ալժիրի հավաքականի հետ ընկերական խաղին մասնակցելուց հրաժարվելու համար: Պատճառն այն էր, որ հավաքականի ֆուտբոլիստներին ֆեդերացիան չէր վճարել խոստացած տարգետանները:

Էսո՝Օ-ն Կամերունի հավաքականի կազմում հանդես է գալիս 1997-ից: Նա անցկացրել է 109 խաղ, խփել է 54 գոլ: Հավաքականի կազմում Էսո՝Օ-ն 2 անգամ (2000, 2002-ին) դարձել է Աֆրիկայի զավթի խաղարկության հաղթող: 2000-ին նա հավաքականի հետ մնալ էր օլիմպիական չեմպիոնի տիտղոսը:

Էնդի Մարտի առաջին տիտղոսը «Մեծ սաղավարտում»

Թեմիսի ԱՄՆ-ի բաց առաջնությունում հայտնի դարձավ նաեւ տղամարդկանց մեծախաղի հաղթողը: Գլխավոր մրցանակին արժանացավ բրիտանացի թեմիսիս Էնդի Մարտը: Հաղթողին որոշելու համար Մարտն ու Նովակ Ջոկովիչը կորսում էին խաղափուկ անցկացրին: Առաջին երկուսում առավելության հասավ Մարտը (7-6, 7-5), սակայն հետագայում Ջոկովիչին հաջողվեց հավասարեցնել հաշիվը (6-2, 6-3): Վճռորոշ խաղափուկում Մարտը հաղթեց 6-2 հաշվով եւ առաջին անգամ հաղթող ճանաչվեց «Մեծ սաղավարտ» մրցաշարում: Մինչ այդ նա 4 անգամ հանդես էր ելել այդ մրցաշարերի եզրափակիչներում, սակայն մրցաշարը կորցրեց հենացել էր դարձապատասխանը:

Էնդի Մարտը, նաեւ Լոնդոնի օլիմպիադայի չեմպիոն հռչակվեց:

ԱՄՆ-ի բաց առաջնությունում տոնած հաղթանակի շնորհիվ Մարտը թեմիսիսների դասակարգման ցուցակում բարձրացավ 3-րդ հորիզոնական՝ Երանցելով Ռաֆայել Նադալին: Նովակ Ջոկովիչը դասակարգվեց 2-րդ հորիզոնականում: Իսկ առաջատարը Ռոջեր Ֆեդերերն է:

Ընթացիկ մրցաշարում հաջող կարելի է համարել Էնդի Մարտի համար, որը բացի մի ֆանի մրցա-

